

Het evangelie is joods!

Het getuigt van moed om in 1938 in Berlijn het evangelie (u leest het goed) aan de man te brengen “als een niet gering stuk van de Joods geschiedenis”. Rabbijn Leo Baeck (1873-1956) was zo moedig. Als woordvoerder van de Duitse Joden liet hij zien hoe de evangeliën van oorsprong “Joodse verhalen zijn over een verlosser afkomstig uit het Jodendom”. Op levendige wijze beschrijft hij de ontstaansgeschiedenis van de evangeliën. In plaats van gortdroge 'Form- und Redaktionsgeschichte' schildert hij het overleveringsproces naar het leven. Dit had ik veertig jaar geleden op de collegebanken willen horen toen het over hermeneutiek ging! Baeck beschouwt de tekst van de vier canonieke evangeliën als een weerspiegeling van het christelijk gedachtegoed uit de tweede eeuw, dus na de veronderstelde breuk tussen kerk en synagoge. Als een ware archeoloog legt hij de onderliggende lagen van het overleveringsproces bloot. Wat tevoorschijn komt is wat eertijds van Jezus' woorden en daden overgeleverd werd. Tot slot krijgen we in twee afzonderlijke hoofdstukken eerst de daden van Jezus voorgeschoteld ('De dingen die geschied zijn') en vervolgens zijn woorden ('De spreuken en de gelijkenissen'). Volgens de achterflap is het boek “een bedekte kritiek op het christendom dat het Joodse karakter van het evangelie miskent”. Ik vind de kritiek van Leo Baeck allerm minst bedekt. Open en bloot richtte Baeck in de hoofdstad van Hitler-Duitsland een monument op voor de Joodse Jezus. Een prachtig boek. Onbegrijpelijk dat het nu pas in het Nederlands vertaald is. Hans Schraevesande schreef er een heldere inleiding bij. Alweer een boek dat u niet mag missen!

Reinier Gosker

Leo Baeck, Het evangelie is joods! Vertaald uit het Duits door Pieter Oussoren.
Skandalon, Vught 2011, 119 blz. ISBN 978 94 90708 21 4. € 14,50